

213. Van Dale, de letter P (2)

1. De panettone is een luxe Italiaans kerstbrood. De syrx is de pan(s)fluit. De moskeedirecteur heeft een panghoeloe op zijn hoofd. De uitdrukking 'sexy qua lijf, doch bang voor het zwempak' is een pangram, de zin bevat dus alle letters van het alfabet. Een panier: je kunt erin rijden of je kunt hem dragen. De hanenvoet wordt ook wel panikgras genoemd. Panini (enkelvoud: panino) zijn platte, langwerpige Italiaanse broodjes. De pannegies is een van oorsprong Veluws stoofgerecht met lamsvlees. Ik wil een ham-kaaspannenkoek. Een pannenkoekenhuis is een crêperie. Een pantagruelseske maaltijd is nogal overdadig. De panterpad leeft in de Sahara en de Kalahari. Heraclitus zei het al: panta rhei (alles stroomt).

2. De pantjasila is de staatsfilosofie van Indonesië, die vijf grote principes omvat. De pantomimespeler deed het erg goed. Het pantotheenzuur is de verbinding van het benzoëzuur en het 3-aminopropaanzuur. Het pao [pee-aa-oo] is in Nederland het postacademisch onderwijs. Bordeauxse pap is kopervitriool met gebluste kalk, Californische en Bourgondische pap bestrijden onder andere schimmels. Papaïne zit in het melksap van de papaja. Papaverrood en ponceau zijn synoniemen. Hij was babbeltachtig als een Paphlagoniër. Het was een papier-maché model. Een shredder is een papiervernietiger. De papiniaanse pot is een hermetisch afsluitbare ketel.

3. Weet u het nog: P is een papje (papegaai) dat pikt aan een peer (uit een oud abc)? De Papoease bevolking is van huis uit dus Papoeaas. Pangapangahout is een tropische houtsoort. De havenarbeider verrolde het papie. Pappardelle is lintpasta. Een plaquetje (diminutief van plaquette) is een penningvormige kleine gedenkplaat. Zijn pappenheimers kennen is weten wat voor vlees men in de kuip heeft. Het paprika-extract (Jaarboek 2008) is een natuurlijke oranje kleurstof. Je vindt dat in paprikaragout. De raad van toezicht (rvt) liet het bij het Oranjecomité afweten. Parabella (enkelvoud: parabellum) zijn lugerpistolen.

4. Hij ontdekte het overspel par accident. Een paracentese is een punctie. Hij had zijn parade-uniform vergeten. De Hof van Eden was de verblijfplaats van het eerste mensenpaar, de term 'verloren paradijs' is ontleend aan een episch gedicht van John Milton. Wij vierden onze vakantie in een allesinclusiefparadijs (Jaarboek 2007). Ik trok mijn paradijskostuum aan en zag het sterrenbeeld de Paradijsvogel. Na het paradise-by-the-dashboardlight leefde zij in een paradijs artificiel. Hij verzamelde Mozartparaferalia, zij pausparaferalia. Hij had een Spaanse kraag, hij leed aan fimosis (fimose). Het antoniem van clairvoyant is parergisch. De Paraguayse [let op de uitspraak!] dronk paraguaythee. De Parakleet is de door Christus aangekondigde Trooster, de Heilige Geest.

5. Parallax kan een fout bij het aflezen zijn. Parachutevrouwen is een ware kunst. Waarom zeg je parallellepipedum en niet gewoon blok? In het stoomwezen kennen ze het parallellogram van Watt. Ook Paramariboërs namen deel aan de Paralympische Spelen (Paralympics). De paramnesie is het déjà vu, de fausse reconnaissance. Toepasselijk: de bank brengt een paraplu als de zon schijnt en komt hem weer halen als het gaat regenen. De parapluplant is een soort cypergras. Frequente dicteedeelnemers zijn paraprofessionals (Jaarboek 2009). De Japanse parasolden is een bonsaiboom. Parathion is di-ethylnitrofenylthiofosfaat. Hij droeg bij par couvert (afkorting: p.c.). Parboiled rijst is snelkookrijst. Parelcoques zijn cokesziftsel.

6. Het parelhoen is een poelepetaat. Hij was een optimist par excellence. Par exemple, dat moet er nog bij komen! Wij staan u dit par faveur toe. Wat vindt je moeder lekkerder: parfait à la vanille, parfait-amour of parfait au café? Paraxyleen en paracresol zijn chemische stofjes. De partijen werden het eens par accord. Teken dat eens met je parallelliniaal! Parasitemie is het hebben van parasieten in het bloed. Een pardessus is een overjas. Het par bene comparatum vocht een strijd op leven en dood uit.

7. Parijs rood is dodekop, Parijs geel loodchromaat, Parijs blauw Berlijns Blauw en Parijs groen wordt niet nader omschreven. Parisch marmer komt van het eiland Paros. Dichten is de Parnassus beklimmen. Kaïn en Abel vormden geen par nobile fratrum. Heb je die sf-parodie (Jaarboek 2008) gezien? De uitspraak 'Veni, vidi, vici' van Julius Caesar is een paronomasia (woordspel). De parousie is een glorieuze verschijning. Ik zal je par pari referre (par pari respondere, paria paribus referre, paria paribus respondere), met gelijke munt, betalen.

8. Het huis was na de brand par manière de dire naar de kloten. De parmezaan, de Parmezaanse kaas, wordt ook parmigiano genoemd. Parole d'honneur, ik doe het! Met de parsec meet je de afstand tussen sterren. 'Zijn gastvrij dak' is een pars pro toto voor 'huis'. 'Zijn fiets plakken' is een totum pro parte voor 'zijn band plakken'. Het souterrain bevindt zich onder de parterre. Zijn particeps tori was tevens zijn particeps criminis. Een partie carrée is een gezelschap van vier personen in twee paren. Wie was ook weer onze partijideoloog?

9. Je kunt de Pasen naar de zieken brengen, dat is dan de paascommunie. Pasja's vond je onder meer in het Ottomaanse Rijk. Een pashmina is een sjaal van de zijdeachtige wol van de kasjmiergeit. Het Pasjtje en het Pathaans zijn synoniemen. De paso doble is een snelle dans in tweekwartsmaat. Hij koesterde een duidelijke parti-pris tegen de burgemeester. De grafische partituur is de modernemuzieknotatie door middel van grafische tekens. Kan hij echt partituurlezen? Bij een crime passionnel vindt soms partnerdoding plaats. Met Pascha wordt het paaslam gegeten.

10. Het geschil werd beslist par le droit du plus fort. De passe-temps met de passe-vite van de passevolant duurde niet lang. De maracuja (granadilla) is de vrucht van de passiebloem. Als hors-d'oeuvre werd een pastetje geserveerd. Op de pastiche waren de glazen pastis slecht zichtbaar. Pastorale literatuur gaat als regel niet over pastoors. De Titanic, dié was 'past praying for'. Hij was een echte pater goedleven. Moest je nu zo nodig een Frans paternoster bidden? Augustus en Willem I waren patres patriae (enkelvoud: pater patriae). De patholoog-anatoom en de fytopatholoog waren allebei aan het patiënten, maar niet aan dezelfde tafel.

11. Zijn patijntje schuiven is slofje-onder spelen (slofke jagen). De pati natae, zijn dat echt alleen de vrouwen? Wie was de patriarch van Ferney? Antwoord: Voltaire (hij verbleef er van 1758-1778). Waarom is het de bakkerspatroon en het behoeftapatroon? De patronen zaten in zijn giberne (patroontas). Een pasquinade is een paskwil. Een passacaglia (passacaille) is een muziekstuk, de chaconne dans je daarbij. Bij de onderdirecteursbenoeming vond een passe-droit plaats.

12. Met zijn passe-partout passeerde hij de grenscontrole moeiteloos. Is bij volleybal een passloper nu hetzelfde als een passer-loper? Een patch repareert computerprogrammafouten, de patchoeli is een lipbloemige plant. De paté is een gerecht van fijngehakt vlees, de pâte is een vrij dikke, smeuïge verflaag van een schilderij.

Rein Leentfaar